

Rīgā, 2016. gada 25. oktobrī

Adresāts:
SIA "Kaugas"
Reģ.nr. 52103074671
Ļāvu iela 17
Liepāja LV-3411, Latvija

Kopija:
Dabas aizsardzības pārvalde
Baznīcas iela 7
Sigulda LV-2150, Latvija

EKSPERTA ATZINUMS

Nr. 2016/29

1. Eksperta atzinuma mērķis

Eksperta atzinuma sagatavošanas mērķis ir pēc SIA "Kaugas" pasūtījuma Dabas aizsardzības pārvaldes publiskā iepirkuma "Aleju apsekošana un izvērtēšana" (Nr. DAP 2016/22) ietvaros sniegt eksperta vērtējumu par 22.11.2005. MK noteikumos Nr.888 "Noteikumi par aizsargājamām alejām" iekļauto **Lielplatones muižas aleju** tās izpētes un robežu izvērtēšanas kontekstā. Mērķa sasniegšanai izvirzīti šādi uzdevumi (1) izvērtēt alejas aizsardzības statusu un tās novērtējumu teritorijas plānošanas dokumentos (2) veikt alejas apsekošanu dabā, lai pārbaudītu, vai alejā ir īpaši aizsargājamo sūnu un ķērpju atradnes, novērtēt alejas nozīmi konstatēto īpaši aizsargājamo sūnu un ķērpju sugu saglabāšanā ilgtermiņā (4) sniegt rekomendācijas nepieciešamo apsaimniekošanas pasākumu veikšanai alejā konstatēto īpaši aizsargājamo sūnu un ķērpju sugu saglabāšanas kontekstā (5) apzināt pieejamo kultūrvēsturisko informāciju par Lielplatones muižas aleju (6) sniegt ieteikumus par alejas robežas optimālo novietojumu no bioloģiskās vērtības, alejas saglabāšanas viedokļa un ainaviskās situācijas

Eksperta atzinums ir sagatavots par sugu grupām – sūnas, ķērpji. Atzinumā ir sniegta informācija par 14.11.2000. LR MK noteikumos Nr. 396 "Noteikumi par īpaši aizsargājamo sugu un ierobežoti izmantojamo īpaši aizsargājamo sugu sarakstu" uzskaitītajām sūnu un ķērpju sugām.

Eksperta atzinums ir sagatavots divos identiskos eksemplāros (katrs uz 6 lpp), viens no tiem tiek iesniegts atzinuma pasūtītājam SIA "Kaugas", otrs paliek eksperta rīcībā).

2. Eksperta atzinuma sagatavošanas metodes

Alejas esošais aizsardzības statuss noteikts, balstoties uz Dabas datu pārvaldības sistēmas "Ozols" datiem, kā arī Latvijas Republikas normatīvajiem aktiem par īpaši

aizsargājamajām dabas teritorijām. Alejas statusa izvērtējums teritorijas plānošanas dokumentos sniegts, aplūkojot 13.10.2011. LR Teritorijas attīstības plānošanas likuma 5. pantā minētos dokumentus teritorijai, kurā atrodas aleja. Šie dokumenti ir (1) nacionālajā līmenī - Latvijas ilgtspējīgas attīstības stratēģija un Nacionālais attīstības plāns (2) reģionālajā līmenī - plānošanas reģiona ilgtspējīgas attīstības stratēģija un attīstības programma (3) vietējā līmenī - vietējās pašvaldības ilgtspējīgas attīstības stratēģija, attīstības programma, teritorijas plānojumi, lokālplānojumi, detālplānojumi. Atzinumā apskatīti tieši reģionāla un vietējā līmeņa teritorijas plānošanas dokumenti, īpašu uzmanību pievēršot vietēja līmeņa plānošanas dokumentiem, jo tie vistiešāk nosaka attiecīgās teritorijas izmantošanu.

Datu iegūšanā par īpaši aizsargājamajām sūnu un ķērpju sugām izmantota vizuālās uzskaites metode, alejā veicot katra koka apskati ar mērķi konstatēt aizsargājamās sūnu un ķērpju sugas. Visas aizsargājamo sugu atradnes kartētas, izmantojot GPS uztvērēju Garmin GPSmap 64 (izmantota LKS-92 koordinātu sistēma).

Kultūrvēsturiskā informācija par Lielplatones muižas aleju izzināta, apmeklējot Lielplatones bibliotēku, kā arī aprunājoties ar gidu un Lielplatones tūrisma informācijas punkta vadītāju Janīnu Unguri.

3. Alejas aizsardzības statuss

Lielplatones muižas aleja ir valsts nozīmes aizsargājams dabas piemineklis – aizsargājama aleja. Lielplatones muižas alejas kā dabas pieminekļa statusu un aizsardzības noteikumus nosaka 02.03.1993. likums “Par īpaši aizsargājamām dabas teritorijām”, kā arī uz tā pamata izdotie 16.03.2010. MK noteikumi Nr. 264 “Īpaši aizsargājamo dabas teritoriju vispārējie aizsardzības un izmantošanas noteikumi” un 22.11.2005. MK noteikumi Nr. 888 “Noteikumi par aizsargājamām alejām”.

4. Alejas novērtējums teritorijas plānošanas dokumentos

Lielplatones muižas aleja atrodas Jelgavas novada Lielaucē pagasta teritorijā.

Teritorijas izmantošanu vietējā līmenī nosaka šādi teritorijas plānošanas dokumenti:

- Jelgavas novada teritorijas plānojums 2011. – 2023. gadam
- Jelgavas novada attīstības programma 2011. – 2017. gads
- Jelgavas novada ilgtspējīgas attīstības stratēģija 2014 – 2033.

Reģionālā līmenī teritorijas attīstību nosaka:

- Zemgales plānošanas reģiona attīstības programma 2015 – 2020
- Zemgales plānošanas reģiona ilgtspējīgas attīstības stratēģija 2015 – 2030.

Jelgavas novada teritorijas plānojuma 2011. – 2023. gadam paskaidrojošajā daļā Lielplatones muižas aleja atzīmēta kā valsts nozīmes aizsargājamā aleja saskaņā ar 22.11.2005. MK noteikumiem Nr.888 “Noteikumi par aizsargājamām alejām”. Lielplatones muižas aleja kā aizsargājamā aleja attēlota teritorijas plānojuma grafiskajā daļā – Lielplatones pagasta plānotās (atļautās) izmantošanas kartē.

Jelgavas novada attīstības programmā 2011. – 2017. gadam Lielplatones muižas aleja kā aizsargājama aleja saskaņā ar 22.11.2005. MK noteikumiem Nr. 888 “Noteikumi par aizsargājamām alejām” minēta vides pārskata daļā.

Jelgavas novada ilgtspējīgas attīstības stratēģijā 2014 – 2033 nav informācijas par Lielplatones muižas aleju. Lielplatones teritorija, iekļaujot Lielplatones muižas aleju, stratēģijā attēlota kā tūrisma attīstības teritorija.

Zemgales plānošanas reģiona attīstības programmā 2015 – 2020 Lielplatones muižas aleja konkrēti nav minēta, tomēr Zemgales plānošanas reģionā esošās īpaši aizsargājamās dabas teritorijas kopumā raksturotas kā ļoti vērtīgs reģiona dabas resurss. Attīstības programmas rīcības plānā kā viena no rīcībām iekļauta rīcība (ID R 4.1.2.) “veicināt dabas/zaļo teritoriju un kultūrvides objektu sakārtošanu un iesaisti saimnieciskās darbības aprītē daudzfunkcionālas un kvalitatīvas ainavas veidošanai”.

Zemgales plānošanas reģiona attīstības plānošanas dokumentu vides sadaļā uzskaitītas Zemgales plānošanas reģiona īpaši aizsargājamās dabas teritorijas, tomēr uzskaitījumā nav iekļautas aizsargājamās alejas.

Zemgales plānošanas reģiona ilgtspējīgas attīstības stratēģijā 2015 - 2030 aizsargājamās alejas tieši nav minētas. Stratēģijā iekļautajās vadlīnijās dabas un kultūrvēsturiskā mantojuma ilgtspējīgai attīstībai cita starpā dotas vadlīnijas sekmēt dabas ainavu saglabāšanu, atjaunošanu un rekultivāciju, saglabāt bioloģisko daudzveidību, kā arī veicināt ainavu, kultūras un dabas mantojuma saglabāšanu un ilgtspējīgu izmantošanu tūrisma attīstībai.

5. Alejas apsekošana

Lielplatones muižas aleja apsekota 2016. gada 16. augustā plkst. 10:30 – 11:00. Apsekošanas laikā ir mākoņains, mēreni silts laiks bez nokrišņiem.

6. Alejas un tai piegulošās teritorijas vispārīgs raksturojums

Lielplatones muižas alejas shēma un robežu apraksts dots 22.11.2005. MK noteikumu Nr.888 “Noteikumi par aizsargājamām alejām” 19. pielikumā. Lielplatones muižas aleja izvietota gar Lielplatones – Mazelejas ceļu. Tā sākas netālu no Lielplatones grāvja un ved līdz Lielplatones muižas parka vārtiem.

1.attēls. Lielplatones muižas aleja, skats alejas beigu daļā. Foto: Evita Oļehnoviča, 2016.

Aleju pamatā veido vidēju dimensiju liepas, kas stādītas vienā rindā katrā ceļa pusē (1.attēls). Vietām alejas rindās ir nelieli pārrāvumi bez kokiem. Alejai piegulošo teritoriju tālāk no ciema centra veido lauksaimniecības zemes, tuvāk ciema centram - maldārziņi un ciema dzīvojamo māju apbūve.

7. Alejā konstatētās īpaši aizsargājamās sūnu un ķērpju sugas un alejas nozīme šo sugu saglabāšanā

Lielplatones muižas alejā nav konstatētas īpaši aizsargājamās sūnu sugas. Alejā konstatēta viena īpaši aizsargājamā ķērpju suga – kausveida pleurostikta *Pleurosticta acetabulum* (2.attēls), kurai alejā atzīmētas 7 atradnes.

2.attēls. Īpaši aizsargājamā ķērpju suga kausveida pleurostikta *Pleurosticta acetabulum* uz liepas Lielplatones alejā. Foto: Evita Oļehnoviča, 2016.

Pleurosticta acetabulum atradnes alejā ir labā stāvoklī, tās alejā augošās liepas, uz kurām suga pašlaik nav konstatēta, ir sugai piemēroti potenciālie dzīvotnes koki. Apkopojot informāciju par sugas atradnēm alejā, var secināt, ka Lielplatones muižas aleja ir nozīmīga no īpaši aizsargājamās ķērpju sugas *Pleurosticta acetabulum* saglabāšanas viedokļa.

8. Ieteikumi alejas apsaimniekošanai

No īpaši aizsargājamās ķērpju sugas *Pleurosticta acetabulum* aizsardzības viedokļa prioritāri nepieciešams saglabāt sugas atradnes kokus un atradnes kokiem tuvāk augošos alejas kokus, kurus suga varētu kolonizēt vispirms. Sugas aizsardzībai ilgtermiņā vietās, kur alejas vecākie koki ir izkrituši vai nozāģēti, veidojot alejas rindās pārrāvumus, ieteicams aleju atjaunot, stādot jaunas liepas.

9. Alejas kultūrvēsture

Lielplatones muiža kopš 19. gs. piederējusi baronu Hānu dzimtai. Pēdējais Hānu dzimtas muižas īpašnieks bijis Vilhelms Eduards Ričards barons fon Hāns. 1920. gadā barons muižas zemes sadalījis saviem kalpiem - tiem zemniekiem, kuri pēc barona domām ir spējīgi šīs zemes apstrādāt. Konkrēta informācija par Lielplatones muižas alejas stādīšanas laiku nav saglabājusies, tomēr ļoti iespējams, ka aleju stādījuši muižas zemnieki. 20.gs. sākumā.

10. Ieteikumi alejas robežu izmaiņām

Nemot vērā apkopoto informāciju par alejā sastopamajām īpaši aizsargājamajām sugām un alejas ainavisko situāciju, ieteicams Lielplatones muižas aleju saglabāt valsts nozīmes aizsargājamo aleju sarakstā tās esošajās robežās.

11. Atzinumā norādītie normatīvie akti

Noteikumi par aizsargājamām alejām: Ministru kabineta 2005. gada 22. novembra noteikumi Nr. 888, Latvijas Vēstnesis, 2005, 8. augusts, Nr. 196 (3354)

Teritorijas attīstības plānošanas likums: LR 2011. gada 13. oktobra likums, Latvijas Vēstnesis, 2011, 2. novembris, Nr.173 (4571)

Par īpaši aizsargājamām dabas teritorijām: LR 1993. gada 2. marta likums, Latvijas Vēstnesis, 1993, 25. martā, Nr. 5

Īpaši aizsargājamo dabas teritoriju vispārējie aizsardzības un izmantošanas noteikumi: Ministru kabineta 2010. gada 16. marta noteikumi Nr. 264, Latvijas Vēstnesis, 2010, 30. martā, Nr. 50 (4242)

12. Atzinumā norādītie teritorijas plānošanas dokumenti

Jelgavas novada teritorijas plānojums 2011. – 2023. gadam. Pieejams: <http://www.jelgavasnovads.lv/lv/pasvaldiba/publiskie-dokumenti/jelgavas-novada-teritorijas-planojums-2011--2023-gadam/>

Jelgavas novada attīstības programma 2011. – 2017. gads. Apstiprināta ar Jelgavas novada domes 2011. gada 20. jūnija sēdes lēmumu Nr. 6 §. Pieejama: <http://www.jelgavasnovads.lv/lv/pasvaldiba/publiskie-dokumenti/jelgavas-novada-attistibas-programma-2017-2023-gadam/>

Jelgavas novada ilgtspējīgas attīstības stratēģija 2014 – 2033. Apstiprināta ar Jelgavas novada domes 2014. gada 28. maija lēmumu. Pieejama: <http://www.jelgavasnovads.lv/lv/pasvaldiba/publiskie-dokumenti/jelgavas-novada-ilgtspejigas-attistibas-strategija-2014--2033-gadam/>

Zemgales plānošanas reģiona attīstības programma 2015-2020. Apstiprināta ar Zemgales plānošanas reģiona padomes 2015. gada 18. augusta lēmumu Nr. 131 (protokols Nr. 27).

Pieejama:

http://www.zemgale.lv/index.php?option=com_docman&task=cat_view&gid=98&Itemid=100089

Zemgales plānošanas reģiona ilgtspējīgas attīstības stratēģija 2015 – 2030. Apstiprināta ar Zemgales plānošanas reģiona padomes lēmumu Nr. 130 (Protokols Nr. 27).Pieejama:http://www.zemgale.lv/index.php?option=com_docman&task=cat_view&gid=99&Itemid=100089

Atzinuma sniedzējs

Evita Oļehnoviča

Sugu un biotopu eksperte biotopu grupās: meži un virsāji, purvi;

sugu grupā: sūnas

Sertifikāta numurs: 128

Sertifikāta derīguma termiņš: 13.11.2014.- 12.11.2017.